

Publiceringsår 2017

Statistik över anmälningssärenden 2016

Statistikrapport 2017

Diarienummer: 2016:5836

Foto: Monica Ryttmarker

Statistik över anmälningssärenden 2016

Vem som helst kan göra en anmälan till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet, BEO, om upplevda missförhållanden i skolan eller förskolan. Anmälningarna till Skolinspektionen handlar för det mesta om skolsituationen för en enskild elev. Anmälningar görs ofta av föräldrar som är missnöjda med eller oroade över sitt barns skolsituation. Det kan till exempel gälla att en elev utsätts för kränkande behandling eller att eleven inte får det stöd den har rätt till. I vissa fall handlar anmälan om mer generella brister inom en verksamhet eller hos en huvudman. Inom ramen för anmälningssärenden utreder Skolinspektionen enbart anmälningar som rör en enskild elev. Anmälningar som rör generella brister överlämnas till inspektionsenheterna för regelbunden tillsyn eller under vissa förutsättningar till huvudmannens klagomålshantering med uppföljning.

Ärenden som gäller kränkande behandling handläggs såväl vid Skolinspektionens regionala enheter för anmälningssärenden som av Barn- och elevombudet. Till anmälningssärenden räknas också Skolinspektionens utredning av anmälningar mot legitimerade lärare eller förskollärare för oskicklighet eller olämplighet. En sådan anmälan kan leda till att Skolinspektionen gör en anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd med yrkande om att legitimationen dras in eller att den anmälda tilldelas en varning.

I denna rapport redovisas statistik över Skolinspektionens anmälningssärenden mot skolenheter och huvudmän. Statistiken över anmälningarna visar hur många anmälningar vi fått in ett visst år och hur många beslut vi har fattat samma år. Notera att besluten kan gälla anmälningar som kommit in tidigare år. Statistiken visar också vilka områden som anmälningarna har gällt och vad besluten har konstaterat brister kring. Statistiken visar i korthet att:

- Skolinspektionen tog under 2016 emot 4 792 anmälningar, vilket är en ökning med 19 procent jämfört med 2015. Antalet anmälningar har ökat de senaste åren, och ökningen fortsätter 2016.
- Anmälningarna handlar framförallt om kränkande behandling och att elever inte fått det stöd de har rätt till.
- Det är vanligare att anmälningar handlar om pojkar jämfört med flickor.

Antalet anmälningar ökar jämfört med föregående år

Under 2016 kom det in 4 792 anmälningar till Skolinspektionen och BEO. Det är 19 procent fler än 2015. Ökningstakten har varit något lägre under ett par år, men har ökat i omfattning igen. Ökningen av anmälningar behöver inte nödvändigtvis spegla faktiska missförhållanden i skolan. Ökningen är jämnt fördelad mellan orsakerna till anmälningar. Sannolikt kan en ökad medvetenhet i samhället om möjligheten att kunna anmäla missförhållanden till Skolinspektionen förklara delar av ökningen.

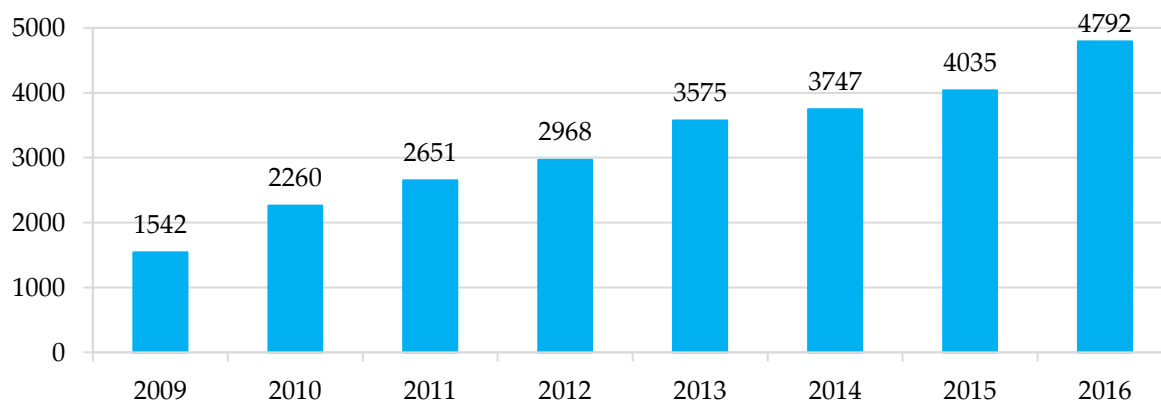

Diagram 1. Antal inkomna anmälningar. År 2009 – 2016.

Vanligast att en anmälan rör en grundskoleelev

Det är nära 2,5 gånger vanligare att Skolinspektionen får anmälningar som rör elever i grundskolan, jämfört med gymnasieskolan, sett till antal anmälningar per 1 000 elever. Det är betydligt vanligare att anmälningarna rör missförhållanden för pojkar. I gymnasieskolan är det dock något vanligare att anmälningarna gäller en utsatt flicka., vilket är samma mönster som tidigare år.

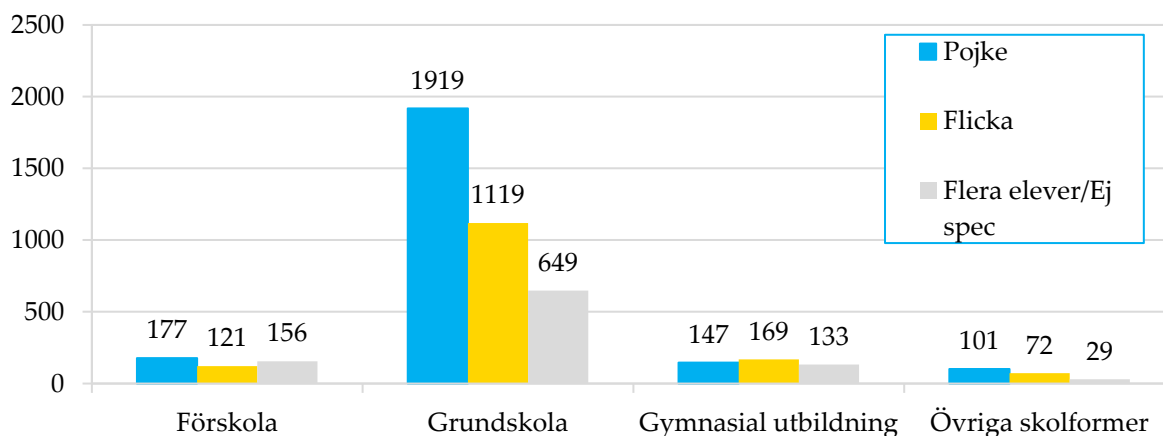

Diagram 2. Antal inkomna anmälningar 2016 efter verksamhetsform och kön.

Fler anmälningar per elev mot skolor med enskild huvudman

Delar man upp anmälningar efter om skolan har en offentlig eller enskild huvudman och per 1 000 elever i respektive huvudmannatyp så är mönstret för gymnasiet tydligast där inkomna anmälningar mot skolor med enskild huvudman är vanligare än mot skolor med offentlig huvudman. Det är även något vanligare med anmälningar mot grundskolor med enskild huvudman, medan det tvärtom är något vanligare med anmälningar mot förskolor med offentlig huvudman.

Mönstren blir annorlunda när man istället jämför antalet beslutade anmälningar med konstaterade brister vad gäller grundskola och gymnasial utbildning. Något fler brister konstateras i anmälningar gällande skolor med offentliga huvudmän, sett till elevantal.

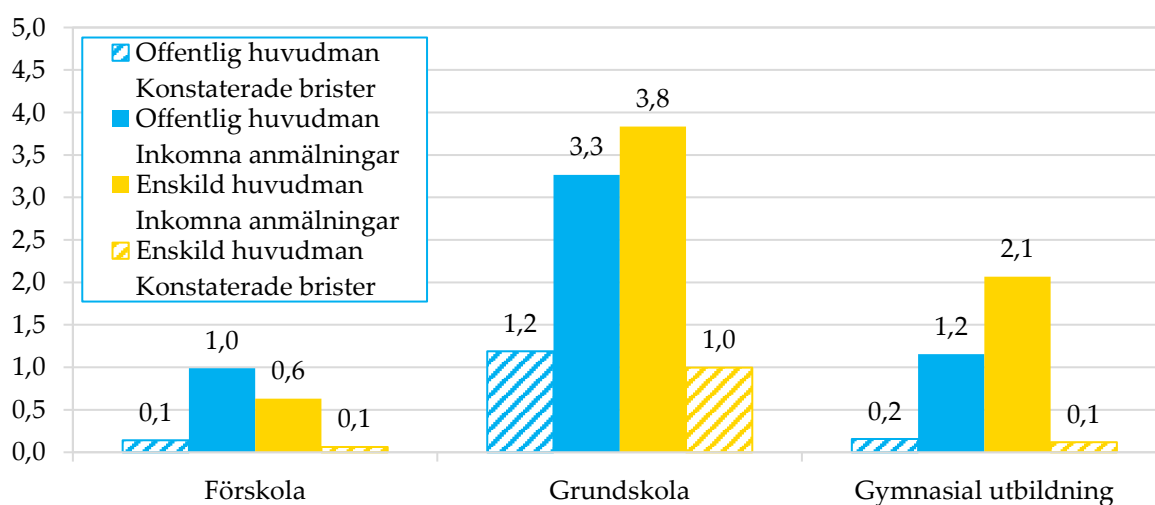

Diagram 3. Antal inkomna anmälningar samt beslut med konstaterad brist per 1000-elever i respektive verksamhetsform samt huvudmannatyp.

Kränkande behandling och bristande stöd anmäls oftast

Kränkande behandling och att elever upplever att de inte får det stöd de behöver för att nå målen var de vanligaste orsakerna bakom anmälningarna under 2016. 39 procent av alla anmälningar rörde kränkande behandling och 21 procent särskilt stöd. Det är samma mönster som tidigare år.

Anmälningarna gäller oftast en utsatt pojke. De största skillnaderna mellan flickor och pojkar finns när det gäller anmälningar om bristande särskilt stöd. Mer än dubbelt så många pojkar har under 2016 anmält brister i särskilt stöd jämfört med flickor, vilket är samma mönster som tidigare år.

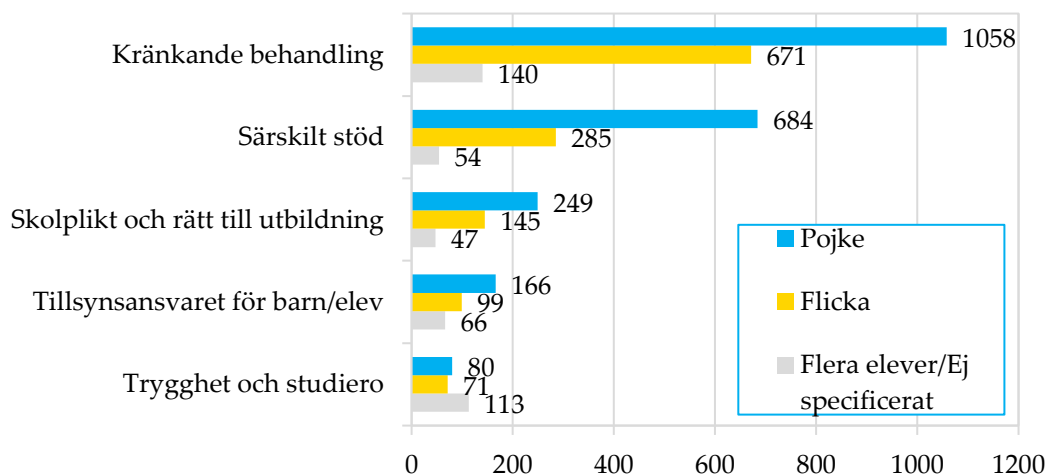

Diagram 4. Antal inkomna anmälningar 2016 efter anmälningsorsak och kön på barn/elev.

Pojkar förekommer oftare än flickor i anmälningar gällande kränkningar

Av de 1 869 anmälningar som inkom under 2016 gällande kränkande behandling så innehöll 69 procent uppgifter om att en elev blivit utsatt för kränkande behandling av andra elever. 42 procent av anmälningar gällande kränkande behandling innehöll uppgifter om att en elev blivit utsatt av skolpersonal. I ett antal ärenden fanns uppgifter om att både skolpersonal och andra elever hade utsatt en elev för kränkande behandling.

Utsatta pojkar förekom i högre utsträckning än flickor både i ärenden gällande kränkande behandling från andra elever såväl som skolpersonal. I ärenden där andra elever upplevs ha behandlat en elev kränkande så förekom pojkar i 36 procent fler ärenden än flickor. I ärenden där skolpersonal upplevs ha behandlat en elev kränkande så förekom pojkar i 118 procent fler ärenden än flickor, vilket är mer än dubbelt så ofta.

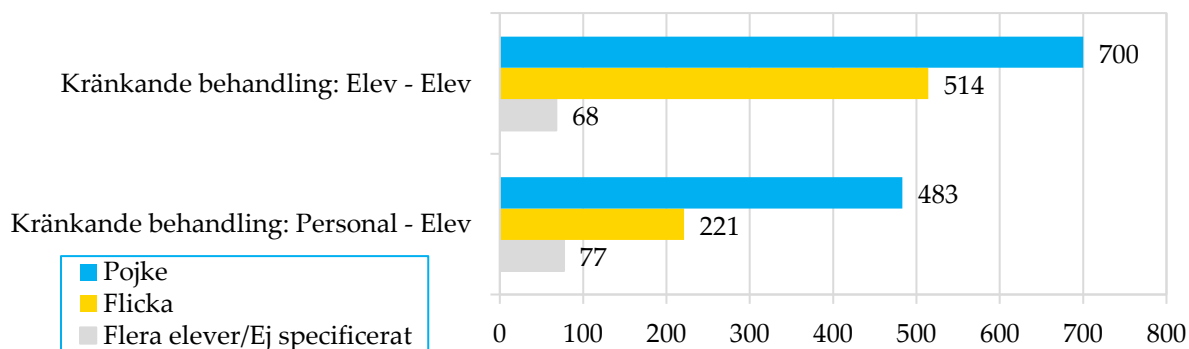

Diagram 5. Antal inkomna anmälningar 2016 efter vem som upplevs ha utfört kränkande behandling och kön på barn/elev.

Myndigheten fattade 4 808 antal beslut varav 1 440 innehöll kritik under 2016

Under 2016 har Skolinspektionen och BEO fattat beslut om 4 808 anmälningar. Av besluten som fattades 2016 utreddes, utöver en första bedömning, närmare 47 procent av anmälningarna vidare av Skolinspektionen eller BEO. I övriga fall gjordes en första bedömning som ledde till att drygt 29 procent överlämnades till huvudmannens klagomålshantering för utredning med uppföljning (eller lämnades över till annan myndighet) och en dryg femtedel konstaterades sakna grund för vidare utredning. I närmare två tredjedelar av de anmälningar som utreddes vidare kritiserades skolan som anmälan rörde. Det är en liknande andel som föregående år. Sammanlagt fattades 1 440 kritikbeslut under 2016.

Vanligaste bristen är att andra elever utsatt en elev för kränkande behandling

Av de 1 295 anmälningar gällande kränkande behandling från andra elever som beslutades under 2016 konstaterades brister i 586 anmälningar. Av de 774 anmälningar gällande kränkande behandling från skolpersonal som beslutades under 2016 konstaterades brister i 150 anmälningar.

Skolinspektionen kan också konstatera brister i skolornas arbete gällande kränkande behandling på två övriga punkter. Skolor kan ha brister gällande planen för kränkande behandling som ska vägleda skolan i deras förebyggande arbete. Skolor kan även ha brustit i den anmälningsskyldighet som finns för personal till rektor och från rektor till huvudman att, vid kännedom om kränkande behandling, rapportera detta vidare så att rektor och huvudman själva utreder vad som har inträffat. I 209 ärenden ansågs skolor ha brustit i anmälningsskyldigheten under 2016, medan 19 skolor hade brister gällande sin plan för kränkande behandling.

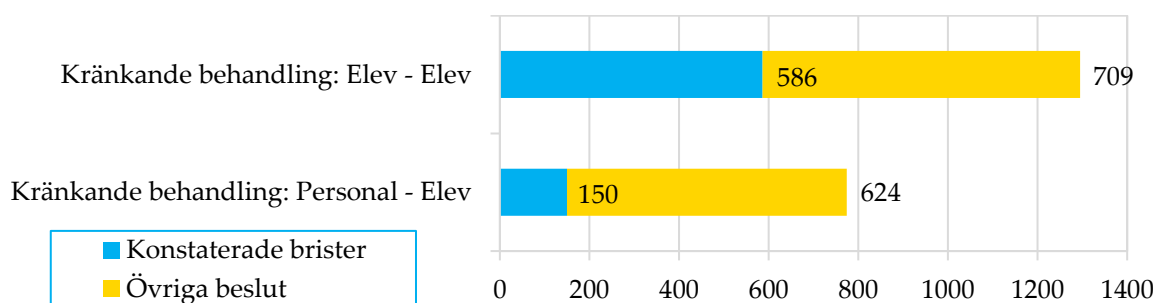

Diagram 6. Antal beslutade anmälningar 2016 gällande kränkande behandling, med respektive utan konstaterad brist.

Skadestånd har krävts i 58 antal fall

Barn- och elevombudet, BEO, kan begära skadestånd för en mobbad eller kränkt elevs räkning. Det har skett i 58 fall 2016. I 42 av dessa har huvudmännen vid årsskiftet medgivit de framställda kraven på skadestånd, och i två fall har huvudmannen betalat ett lägre belopp överenskommet efter förlikning. I 7 ärenden avvaktades vid årsskiftet huvudmannens inställning till det framställda kravet och i 7 ärenden har huvudmannen motsatt sig att betala det framställda kravet.

Skolinspektionen har fått in nästan 350 anmälningar gällande lärares lämplighet och skicklighet

Skolinspektionen utreder anmälningar om att en legitimerad lärare eller förskolelärare har agerat oskickligt i sin yrkesutövning eller gjort sig skyldig till förseelser som gör denne olämplig som lärare. Skolinspektionen är den enda instans som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare ska meddelas varning eller att legitimationen ska återkallas. Under 2016 har Skolinspektionen fått in 347 sådana anmälningar. Skolinspektionen har under året anmält 11 lärare till Lärarnas ansvarsnämnd. Lärarnas ansvarsnämnd hade vid årsskiftet meddelat beslut i 9 av dessa 11 ärenden. I 7 ärenden meddelades läraren en varning, ett ärende skrevs av då lärarlegitimationen återkallats på lärarens begäran, samt ett ärende som avslutades utan åtgärd. Två ärenden var vid årsskiftet pågående.

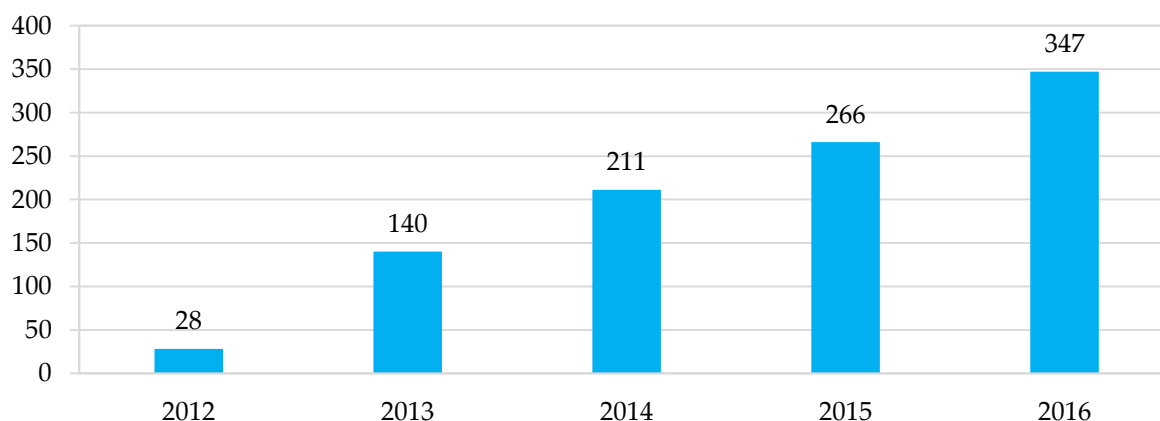

Diagram 7. Antal inkomna anmälningar gällande lärares lämplighet och skicklighet, 2012-2016.

Statistik över viten

Ett föreläggande kan förenas med vite. Det betyder att huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan bli tvungen att betala en summa pengar om inte bristerna åtgärdas i tid. Skolinspektionen bestämmer i beslutet hur stort vitet ska vara. Om huvudmannen inte följer föreläggandet kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Pengarna går till statskassan. Huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan överklaga ett föreläggande med vite till förvaltningsrätten. I och med den förändrade lagstiftningen 1 januari 2015 om viten ska Skolinspektionen nu i fler fall än tidigare besluta om att skolornas huvudmän kan komma att få betala vite om iakttagna brister i skolan inte åtgärdas.

Antalet viten har ökat jämfört med föregående år

Under 2016 fattade Skolinspektionen totalt 101 beslut om föreläggande med vite. De flesta, 98 av dessa beslut, fattades inom den regelbundna tillsynen (89 stycken) samt inom anmälningsärenden (9 stycken). De övriga tre förelägganden vid vite fattades inom övriga typer av tillsyn. Under 2015 beslutade myndigheten 89 förelägganden vid vite inom den regelbundna tillsynen och anmälningsärenden. De beslutade vitesbeloppen har under 2016 varit mellan 30 000 och 2 500 000 kronor. I de allra flesta fall åtgärdar huvudmännen bristerna och vitet behöver sällan betalas ut. Myndigheten har under 2016 gjort 22 ansökningar om utdömande av vite.

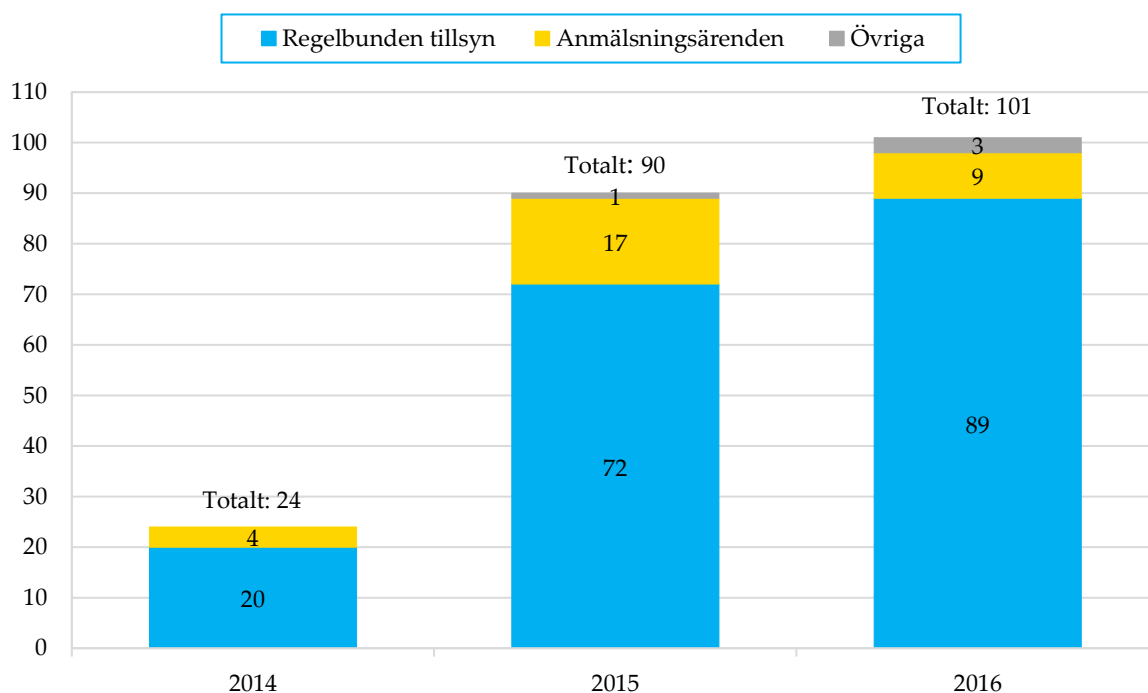

Diagram 8. Antal beslut om föreläggande vid vite på myndigheten 2014-2016.

Om Statistiken

Fakta

Statistiken över anmälningsärenden publiceras två gånger per år, helårsstatistik i februari och halv-årsstatistik i juli. Helårsstatistiken omfattar inkomna och beslutade ärenden med konstaterad brist per anmälnings- respektive kritikgrund samt per kommun, kön på barn/elev, verksamhetsform samt en tidserie 2006-2016.

Mer om anmälningsärenden

Anmälningar om upplevda missförhållanden i skolverksamheter handläggs och beslutas av Skolinspektionen och Barn- och elevombudet (BEO). Vem som helst kan göra en anmälan, oftast görs de av föräldrar och elever. Anmälningarna gäller oftast en enskild elevs situation på en särskild skola men Skolinspektionens beslut riktas mot huvudmannen, alltså den som driver skolan och som har ansvar för verksamheten följer lagar och regler.

